

אורות השבת

גליון מס' **1051**

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
ויגש

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

חיים במתנה

ויאמר פרעה אל יעקב כִּמָּה יָמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ.
ויאמר יעקב אל פרעה יָמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי שְׁלֹשִׁים
וּמֵאֵת שָׁנָה מֵעַט וְרַעִים הָיוּ יָמֵי שְׁנֵי חַיֵּי וְלֹא
הִשְׁגִּינוּ אֶת יָמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹתַי בְּיַמֵּי מְגוּרֵיהֶם
(בראשית מז, ח-ט)

כמה נוראים הם בזה דברי המדרש (מובא בעטרת זקנים): אמר לו הקב"ה ליעקב נתתי לך חיים במתנה ואתה אומר עליה 'מעט ורעים', חייך שעל כל מילה שאמרת לפרעה, הנני מוריד לך שנה אחת, עכ"ל. ואכן יעקב אבינו חי מאה ארבעים ושבע שנים - לעומת מאה ושמונים שנה שחי יצחק אביו (וגם אברהם נקצבו לו סך השנים הללו אלא שהקדימו פטירתו בחמש שנים כדי שלא יראה בקלקולו של עשיו). נמצא שחסרו ליעקב אבינו שלשים ושלוש שנים רק בעבור הדברים שאמר לפרעה. אלא שכבר העירו שם, שבכל דברי יעקב לפרעה אין אלא עשרים וחמש מילים, וא"כ מדוע החסירו ממנו עוד שמונה שנים! וביארו, שגם על השאלה ששאל פרעה את יעקב 'ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך', הוצרך יעקב אבינו לשלם בשמונה שנות חיים. שכן פרעה לא היה שואל את יעקב שאלה זו, אילולא ראה על פניו את תללות חייו אשר בודאי גרמו לו להיראות זקן יותר מכפי גילו. ועל כך נתבע ע"י הקב"ה, הלא היה לך להתהלך בשמחה ובמאור פנים עד אשר כל רואך לא יכירו בתללות שהיו מנת חלקך עלי אדמות, ועל כן עליך לשלם גם על שאלת פרעה! ויש להתבונן נוראות, הלא מסכת חייו של יעקב אבינו היתה רצופה בתללות קשים ונוראים, כפי שערוכים המה בארוכה במקראות מפורשים. ודי אם נזכיר את רדיפת עשיו להורגו עד שנאלץ לעזוב את בית אביו ואמו, ואת עשרים שנות עבודת פרך אשר היו נחלתו בבית דודו לבן הארמי כפי שהעיד על עצמו 'ביום אכלני חורב וקרר בלילה', ומעשה דינה וכל מלחמותיו עם מלכי כנען, ועל כולנה מכירת יוסף אשר לדברי רבותינו במשך עשרים ושתיים שנה לא ישב על גבי מצע וכו'. ועם כל זה, נתבע משמים על שלא התהלך בפנים מאירות ועלילות!

ואמנם אין לנו מושג כלל בעוצם גדלותו של יעקב אבינו ע"ה בחיר האבות, אך תורה היא וללומדה אנו צריכים. ונראה לבאר בס"ד עומק תוכחה זו, בהקדם לדברי המדרש עה"פ 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא' (תהלים קטז, יז), וזה"ל: לעתיד לבוא בסעודתו של משיח, מכבד הקב"ה את אברהם אבינו ע"ה בכוס של ברכה, אך אברהם מבקש לפוטרו מכך, מפני שיצא ממנו ישמעאל וכו'. ואח"כ מכבד ליצחק אבינו ע"ה, אך גם הוא משיב שאינו ראוי לכך, מפני עשיו שיצא ממנו. וגם יעקב אבינו ע"ה סבר שאינו ראוי לכך, מפני הצרות הרבות שהיו מנת חלקו וכו'. וכן על זה הדרך עד שהגיע לדוד המלך ע"ה, מיד נענה ואמר: לי נאה ולי יאה לברך, נטל את הכוס ובידך 'כוס ישועות אשא', עכ"ל. ויש להתבונן נוראות, וכי מסכת חייו של דוד המלך ע"ה לא ידעה תללות! והרי כל התללות המתוארים בדברי האבות הק', היו מנת חלקו. זאת ועוד, הרי הוא עצמו העיד 'משברך וגליך עלי עברו', לאמר שכל משברי הזמן ומצוקות העתים וגלי הצרות הגועשים עברו עליו. וא"כ היאך דוקא הוא נטל את הזכות לברך את ה' בקול שירה וזמרה.

ברם לכשנתבונן נראה, שאושר האדם אינו מתערער לפי גודל תלאותיו, אלא בדרך שהוא מקבלם. ומצאנו בזה ג' בחינות: האחת, היא דרך המתלוננים המרבים לבכה את מר גורלם. השנית, היא דרך הצדיקים אשר מצדיקים עליהם את הדין ואינם מהרהרים אחר מידותיו של הקב"ה, מתוך הכרה ברורה דכל מאן דעביד רחמנא לטב עביד. כדוגמת אברהם אבינו ע"ה אשר קיבל את ציווי העקידה בנחת עד אשר לא הפריע הדבר אפילו את שנתו, שכן הכתוב מעיד עליו 'וישכם אברהם בבוקר' - סימן שהשכים משנתו. וכן מצינו אצל יונה הנביא, שכאשר הספינה חישה להישבר וכל הסובבים זעקו על הסכנה הנוראה המרחפת עליהם, אך הוא עצמו ערבה עליו המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

המקדש האישי הרוחני

יופול על צווארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צוואריו (מה, יד). פירש רש"י יוסף בכה על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופו ליחרב, ובנימין בכה על משכן שילה שעתידי להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב. מבאר רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א לכאורה היה צריך כל אחד לבכות על חורבן שעתידי להיות בחלקו, אלא שצערו של הזולת צריך להיות נוגע לליבו של אדם יותר מצער עצמו. ואמר הרבי כשאדם רואה שה'מקדש' הרוחני של חברו 'יחרב' עליו לעשות כל שביכולתו לעזור לחברו לתקן את הדבר. אך אם השתדלותו אינה נושאת פרי, עליו להצטער על מצב חברו ולהזיל על כך דמעה. ואולם כאשר ה'מקדש' האישי שלו חרב, אסור לו להסתפק באנחה ובבכייה אלא עליו לעשות ולפעול במלוא המרץ כדי לבנותו מחדש.

בברכת לבת לוי וזבוב
הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"
וק"ק "שבטי ישראל" שכונה יא באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לנאר-שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש
עלות השחר	5:32	5:32	5:33	5:33	5:33	5:34	5:34
זמן טלית ותפילין	5:38	5:38	5:39	5:39	5:39	5:40	5:40
זריחה - תחילת החמה	6:41	6:41	6:41	6:42	6:42	6:43	6:43
סיו"ק"ש לדעת מג"א	8:36	8:36	8:37	8:37	8:38	8:38	8:38
סיו"ק"ש להלחמי והגרי"א	9:07	9:07	9:07	9:08	9:08	9:09	9:09
סיו"ק"ש בריכות ק"ש	9:58	9:58	9:59	9:59	9:59	10:00	10:00
חצות יום ולילה	11:40	11:40	11:41	11:41	11:42	11:43	11:43
טמח גדולה	12:11	12:11	12:12	12:12	12:13	12:14	12:14
סוף המנחה	15:54	15:55	15:55	15:56	15:56	15:58	15:58
סקינה	16:45	16:46	16:47	16:47	16:48	16:49	16:49
צאת המזככים	16:58	16:58	16:59	17:00	17:00	17:02	17:02

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע: **ויגש**
הפטרה: **ויהי דבר ה'**
כניסת השבת: **16:24**
יציאת השבת: **17:16**
רבנו תם: **17:48**

אורות הכשרות

שנתו עד אשר הוצרך קברניט הספינה להעירו 'בן אדם מה לך נרדם' (יונה א, ו). ומה נורא היתה דממתו של אהרון הכהן ע"ה, אשר ביום חנוכת המשכן - יום בו גם הוכתר לראשונה לכהן גדול, נקטפו שני בניו במיתה נוראה עד אשר געו כל העם בבכיה - 'ואחיסכם זה בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'" (ויקרא י, ו). אך ראה זה פלא, היחיד שלא בכה היה דוקא אהרון אביהם - 'יודום אהרון' (ויקרא י, ג). וכבר העיר מרן הגר"מ שך זצ"ל, מדוע לא כתוב 'וישתוק' אהרון! ומכאן למד יסוד נפלא, שאינה דומה שתיקה לדממה. שכן המקבל עליו את הדין בשתיקה, אפשר שהצער והיגון ורושם הייסורים ניכרים על פניו הנפולות. ולזה דקדק הכתוב בלשון 'יודום', לרמוז שאהרון הכהן לא זו בלבד ששתק אלא גם לא ניכר בו שום רושם כלל. והדברים מופלאים, שהרי באותו היום הכתירוהו לכהן גדול ובודאי שהיה שמח ביותר, ואם העיד עליו הכתוב שהאסון הנורא לא עשה בו שום רושם, הוי אומר שמאור פניו נותר כפי שהיה!

אלא שעדיין יש דרגה גבוהה מזו והיא שלא די בשתיקה ודממה, אלא צריך להודות ולהלל את השי"ת גם על מה שנראה כחרון אף בבחינת 'אודך ה' כי אנתפ בי', וכמ"ש 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה'. ודרגה זו מצאנו במקראות מפורשים לבני דוד המלך ע"ה, אשר חרף כל תלאותיו, העיד על עצמו 'למען יזמרך כבוד ולא ידום' (תהלים ל, ג), רוצה לומר: רבש"ע משברי הזמן ומצוקות העיתים אשר פקדו אותי מעודי ועד היום, לא זו בלבד שלא הפילו את רוחי ולא עשו בי שום רושם, אלא גם גרמו לי להתרוממות הנפש עד כדי שירה וזמרה, וז"ש 'למען יזמרך' כבוד ולא רק 'ידום'. והיסוד לדרגה זו, התחדש ע"י דוד המלך בכבודו ובעצמו, כמ"ש 'גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי' (תהלים נג, ד), והבן.

ומעתה שוב לא יפלא, היאך נתרצה דוד המלך ע"ה לקבל על עצמו את 'ברכת הכוסי' מבלי שהתאונן על ריבוי צרותיו, שכן לפי דרגתו והכרתו מעולם לא פקדה אותו כל צרה וצוקה אלא רק ברכות וישועות היו מנת חלקו, בבחינת 'הבוטח בה' חסד יסובבנו', היינו שהבוטח בה' רואה בצרותיו את חסדי השי"ת!

ברכת למה ללום ויבורך
הרב יהודה דרעי
 הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
 מחלקת הכשרות

לשאלת רבים

אולמות האירועים באר שבע
 עומדים תחת **כשרות רגילה**
 למעט אירועים אשר בעלי האירוע
 מבקשים השגחה צמודה
"מונפקת תעודה חד פעמית מטעם מחלקת מהדרין"
עם כל פורטי האירוע שהוא בהגחת מהדרין
השגחת מהדרין היא על כל האירוע ולא על מס' שולחנות בודדות
 בברכת יאכלו עניים וישבעו

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
 מחלקת הכשרות

הודעה משמחת

הננו להביא לידיעת בעלי השמחות והאירועים
כי ניתן לקבל בכל האולמות והקייטרינג
אירוע "כשר למהדרין"
מטעם בד"ץ הרבנות באר-שבע
וזאת בהודעה לפחות של 3 ימים לפני האירוע
למפקח הרב דרון חג"ג 054-8196498
 שיוכל לב' רק אירוע הנושא תעודה מיוחדת מטעם בד"ץ ב"ש
 ומוצבת בשערי האולם הינו תחת פיקוחינו ואחריותינו.

הבהרה
"אירוע מהדרין" המושגח על ידנו הוא על
כל האירוע ולא על מס' שולחנות בודדות
ואין אנו אחראים על אמירות למינהם
אלא רק בהצגת תעודה במקום האירוע

כפרת יאכלו עניים וישבעו
 מחלקת כשרות מהדרין
 שע"י הרבנות באר-שבע

אורות הפרשה

פשיט יראת שמים
יוגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני' (מד, יח). אומר **רבי צבי הירש מזידיצ'וב** זע"ה יהודה אמר ליוסף 'בי אדוני'. מכיוון שיש בי יראת שמים מאדון העולם, בטוח אני שייכנסו דבריי באוזניך, כי מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים.

ונפשו קשורה בנפשו
ונפשו קשורה בנפשו (מד, ד). חסידיו של **רבי מנחם נחום מצ'רנוביל** זע"ה, מעיירה סמוכה, באו לעשות במחיצתו את השבת. במוצאי השבת נפרדו ממנו ושבו לעיירתם. ישב רבי מנחם נחום וחשב, מי אני ומה אני כשתלמידי אינם עימי, כל המדריגות הגבוהות שזכיתי להגיע להן, וכל מה שיש לי אינו אלא מהציבור שנתן לי כוח לעבוד את ה'. באותה שעה שבה חבורת החסידים לעיירה והם התחילו לחשוב, מי אנו ומה אנו בהיותנו רחוקים מהרבי, הלא בלעדיו אין לנו כלום. מיד החליטו לחזור לצ'רנוביל ולסעוד את סעודת מלווה מלכה עם רבם. כשבאו אליו שמח רבי מנחם נחום מאוד ואמר, "על כך נאמר ונפשו קשורה בנפשו" יעקב ובנימין ידעו שאין לאחד כוח בלי השני, ורק בכוח ההתקשרות ביניהם יוכלו לעבודת את ה' כראוי".

בטן מלאה
רק אדמת הכהנים לא קנה' (מז, כג). פירש רש"י הכהנים הכומרים. בעיר אחת התגורר כומר שונא ישראל, שעשה צרות ליהודים והסית את ראשי העיר נגדם. עסקן יהודי שראה את מעשיו של הכומר החל לפעול בחשאי שהכומר יקבל משרה מכובדת, שמשכורת נאה בצידה. היהודים תמחו על מעשיו, אך גילו שבעקבות המינוי הפסיק הכומר להתנכל להם. שאלו את העסקן לפשר הדבר, וזה חיך ואמר "למדתי זאת מיוסף, שלא קנה את אדמת הכהנים. הוא ידע שדרכם של כוהני הדת להסית נגד היהודים, ולכן דאג שבטנם תהיה מלאה, וכך לא יהיו להם זמן וסיבה להציק ליהודים".

הנקודה היהודית
ויותר הוא לבדו לאמו ואביו אהבו (מד, כ). אומר **רבי יהושע מאוסטרובה** זע"ה הנקודה היהודית נשאר שלמה בכל יהודי, בכל מצב שיהיה, ולכן הקב"ה אוהב כל יהודי. ויותר הוא לבדו הנקודה הזו נשאר שלמה, ולכן יואביו אהבו.

מידה פאוסה ורעה
ועתה אל תעצבו' (מה, ה). אומר **הרבי הרי"צ** העצבות משלוחי היצר הרע היא, לבלבל את האדם מעבודתו בלימוד התורה ושקידת העבודה, ועוד יותר אשר אט אט האדם מאבד את כישורונותיו חס ושלום ומטמטמ את חושי הנפש. רבותינו הקדושים מזהירים מאוד על העצבות, לגרשה בכל תוקף עוז, ולברוח ממידה מאוסה ורעה זו כבורח מן המוות, להיותה רעל הממית כל רגש טוב.

אתה שנאת חינם
ויפול על צווארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צוואריו' (מד, יד). מבאר **רבי ישעיה מפראג** זע"ה יוסף בכה משום שחזה כי אותה שנאת חינם, שגרמה למכירתו בידי אחיו, תביא גם לידי חורבן בית המקדש.

אחיו נעמש בגללו
ויפול על צווארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צוואריו' (מה, יד). מבאר **רבי לוי יצחק מברדיצ'וב** זע"ה בית המקדש נבנה בחלקו של בנימין דווקא, ולא בחלקו של שבט אחר, משום שידם של שאר השבטים הייתה במכירת יוסף. אך אם כן, מדוע בחלקו של בנימין דווקא, ולא בחלקו של יוסף עצמו, אלא מתברר שאף הוא לא היה ראוי לכך, משום שאחיו נעמש בגללו.

בשביל אנפי
'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה' (מז, ד). מבאר **ה'קדושת** לוי' הקב"ה הודיע לו שתכלית ירידת מצרים היא שאחריה תינתן לישראל התורה במעמד שבו ישמעו מפי הגבורה "אנכי ה' אלוהיך". עניין זה רמוז בהבטחה "אנכי אעלך גם עלה" בני ישראל יגאלו ממצרים ויזכו לשמוע את ה'אנכי, שייחבק בליבם עד עולם.

הניצוצות פאסיים
וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען' (מז, יד). אומר **המגיד ממזריטש** זע"ה אמרו רז"ל במסכת פסחים (קט"ב, ב) בשאר ארצות מניין, תלמוד לומר, "וכל הארץ באו מצרימה". הקב"ה הביא את ניצוצות הקדושה שהיו פזורים בעולם כולו למצרים, כדי שבני ישראל יבררו אותם ויעלו אותם עימם.

לקיים בנו חכמי ישראל
 הציבור נקרא להמשיך להעתיר בתפילה לרפואת הרה"ג **יוסף דהאן שליט"א** בן רחל בתוך שאר חולי עמו ישראל

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א הלכות פת גויים

ש - מהו האיסור באכילת פת גויים ומה הטעם?
ת - אסרו חכמים לאכול פת שנאפתה ע"י גויים אפילו שכל מרכיבי המאכל כשרים למהדרין, והוא בדווקא "שנאפתה בביתו של הגוי לצורך עצמו". והטעם כדי להבדילנו מן הגויים שלא יתקרבו הדעות זה אל זה, ויבואו ח"ו להתחתן עמם ואפילו אם הגוי שאפה אין לו בנים הדין הוא שאסור דלא פלוג רבנן.

ש - האם יש פת גויים שמותרת?

ת - כן. א. פת שלא נעשתה מחמשת מיני דגן אלא מקטניות ואורז הרי היא מותרת. ב. דעת מרן שיש מקומות שמקילין לקחת "פת של נחתום גוי" דהיינו פת שאפה הגוי כדי למוכרה כגון מאפיה וכדו', וזה אך ורק בתנאי שבאזור שהוא נמצא אין לו כלל אפשרות להשיג פת של ישראל שאז זה נחשב לשעת הדחק. אמנם דעת הרמ"א ש"בפת נחתום" אפילו שיש בקירבת מקום פת ישראל מותר לכתחילה לקחת ולאכול את הפת של הנחתום הגוי, מכל מקום יש חובה לבדוק את כשרות מרכיבי הלחם שאין בו איסור.

ש - האם כשיהודי עוזר באפיה לגוי זה נחשב לפת יהודי?

ת - אם היהודי עשה אחת מגי מלאכות אלו: א. או הדלקת התנור. ב. או הכנסת הבצק לתנור. ג. או השלכת קיסם לתנור. אע"פ שאת השאר עשה הגוי, זה נקרא פת יהודי ומותר.

ש - האם יש עניין להחמיר שלא לאכול בכל זאת "פת נחתום" של גוי?

ת - בשם האר"י ז"ל נאמר שממדת חסידות לא יאכל פת גוי במשך כל השנה. אמנם דעת מרן שאף מי שנוהג להקל במשך כל ימות השנה בפת גוי, מכל מקום בעשרת ימי תשובה יש להחמיר. ובמשנה ברורה כתב שנכון להיזהר שבשבת ויו"ט לא יאכל פת של גוי מפני כבוד השבת. אמנם לחולה הזקוק לפת בלי סוכר או מלח וכדו' ודבר זה מצוי רק אצל הגוי מותר.

ש - עד כמה צריך לטרוח ולהתאמץ למצוא פת ישראל?

ת - הנהזר מפת גויים והוא נמצא בדרך אם יכול להשיג פת ישראל עד נסיעה של 72 דק' ימתין עד שיגיע לפת ישראל, והוא דווקא שהפת ישראל נמצאת בכיוון נסיעתו. אולם אם יכול להשיג רק כשיחזור ויסע הפוך מדרך נסיעתו לכיוון אחריו במצב כזה אינו צריך להמתין ולחזור לאחור אלא אם כן יכול להשיג את הפת ישראל בנסיעה זו של לאחור עד מרחק של 18 דק'.

ש - מה דין לחם מהמאפיות שבימינו?

ת - כל סוגי המאפה שנמכרים כיום במאפיות שאין עליהם השגחה יש חששות נוספות מלבד החשש של אפיית גוי, כגון החשש שמא מערבים במאפה או מורחים על התאים של התנור שומן מן החי של בעלי חיים טמאים, ואפילו אם זה של בעלי חיים טהורים הרי נמצא שהלחם בשרי. וכן יש מהם שמערבים חלב וכדו' בלחם כדי להשביח טעמו. וכן יש לחשוש לכשרות השמרים שיש כאלה שמכילים איסור. וכן יש לחוש לתולעים בקמח שאינו מנופה כדבעי. וכן חשש מקמח שלא קוימו בו מצוות התלויות בארץ. אי לכך בימינו אין לקנות לחם משום פלטר ומאפיה שאין בה השגחה מוסמכת, הבודקים ומשגיחים על מרכיבי הלחם וכשרותם.

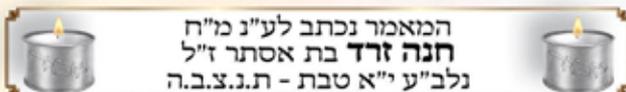
דבר רבני השכונות

הרה"ג אברהם טריקי שליט"א רב שכונה ד' ורב חברא קדישא באר שבע

גודל מעלת הבושה

"ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו" [מח"ג] נאמר במדרש רבה: "אבא כהן ברדלא אומר אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה". לכשיבוא הקב"ה ויוכיח לכל אחד ואחד לפי מה שהוא **שנאמר בתהילים** "אוכיחך ואערכה לעיניך" על אחת כמה וכמה". **ופרש"י**: "ולא יכלו לענות אותו - מפני הבושה". **דברי רש"י צריכים ביאור**, שכן מדוע על האחים להתבייש עתה אחרי שסבורים הם שכל מה שעשו על פי דין עשו, ובכל הכי"ב שנים לא נכלמו? **הגאון רבי ירוחם זצ"ל בספרו "דעת תורה" מבאר**: שאחי יוסף סברו בעת המכירה ולכל אורך הדרך כי הצדק איתם. אח"כ, כאשר באו עליהם כל דברי יוסף ועלילותיו, נתברר להם מקצת קילקולם, והכירו ואמרו "אבל אשמים אנחנו". התחרטו אמנם על פרט אחד, אבל לא על עיקר המכירה. אולם עכשיו בהתוודע יוסף אליהם ראו במו עיניהם את טעותם הנוראה, כי לא בצדק שפטו אותו - וכי נגד הסכמת ה' ורצונו ית' מכרו את אחיהם, כי הרי יוסף חי וגם מושל בכל ארץ מצרים. כל זה היתה תוכחת יוסף הקטן שבשבטים לאחיו שבטי י-ה. כאשר כל זה נתגלה לפניהם, התכסו פניהם בושה וכלימה ממוזהא האמת בקילקול מעשיהם. הדבר חרה להם מאד, עד כי נבהלו מפניו. **זה מה שאמרו חז"ל במדרש בראשית רבה** "אבא כהן ברדלא אמר: אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה וכו'. יוסף קטן של שבטים היה ולא היו אחיו יכולים לעמוד בתוכחתו. הה"ד "ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו". לכשיבוא הקב"ה ויוכיח לכל אחד ואחד לפי מה שהוא **שנאמר בתהילים** "אוכיחך ואערכה לעיניך, על אחת כמה וכמה". חז"ל העמידו כאן את יום הדין דהיינו העונש על החטאים שהוא איום ונורא, בק"ו אחד עם יום התוכחה, דהיינו התוכחה על החטאים, כי התוכחה היא ברור דברים שמראים לאדם במו עיניו את העיוות שבמעשיו. ביום ההוא יערוך הקב"ה לפני כל אחד ואחד את מעשיו הרבים במערומיהם, ימדוד אותם עפ"י קנה המידה האמיתי והצרוף ביותר, ואז יתברר לאדם כיצד בילה את כל ימי חייו בהבלים ושטויות. מתוך גילוי זה לבד יתכסה האדם בבושה גדולה מאד וייסורי הבושה הנים בוודאי לא פחות מהייסורים של עונשי החטא ביום הדין העתידי. **עפ"י זה יובן בושה מהי?** הבושה השייכת אצל השבטים היא מידה קדושה בה הוכתרו זרע אברהם אבינו והיא ככל המידות הקדושות אשר ממקור טהור יהלכון. השגתנו אף אינה מסוגלת להשיג אותה. מושג הבושה שלנו הוא אליבא דאמת בזיון. הפכו של הבזיון הוא הכבוד, ואמנם שניהם יחד תלויים בידיעת וראיית הזולת. כאשר מישחו מאתנו נתפס ע"י אחר בקלקלתו הוא מתבייש וכמו כן כאשר מכבדים אותו הוא מתכבד. לעומת זאת, הבושה במקורה העליון אינה נוצרת ע"י הזולת. וזה מה שאומר הנביא (ירמיה לא) "בושתי וגם נכלמתי כי נשאתי חרפת נעוריי" הוא הנושאם והוא המתבייש עליהם גם אם אין זולתו יודע ממצאיותם כלל. **לפי זה יובן מאמרו ז"ל בגמרא ברכות** "כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו, מוחלין לו על כל עונותיו וכו'. אלא מהאכא כו' ויחמך שואל צר לי מאד וגו', ולא ענני עוד גם ביד הנביאים וגם בחלומות וגו'. ואילו אורים ותומים לא הזכיר כי נתבייש להזכירם מפני שהרג את נוב עיר הכהנים. ויאמר לו שמואל מחר אתה ובניך עמי, ואר"י עמי במחיצתי שמחלו לו מן שמיא". כי אדם שנאצל בטוהר מידת הבושה אשר למעלה מהשגתנו, להיות מתבייש בחטא, אדם כזה הוא בוודאי "עמי במחיצתי", וכל עונותיו מחולים מכח הבושה, אשר היא מהדרגות הגבוהות ביותר בתשובה. וכמו שמצאנו אצל יהודה שאמר צדקה ממני והודה ברבים וע"ז אמר לו אביו "יהודה אתה יודוך אחיך"... **ואחת מהמידות המאפיינות את היהודי היא הבושה, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל באבות** "בושת פנים לגן עדן". ועוד אמרו חז"ל שהאמונה והבושה מחוברות יחד ולכן מי שיש בו מידת הבושה הוא נאמן ומי שאין בו אז הוא לא נאמן ומידת הבושה היא מחיצת ברזל לפני כל העבירות כדיברי האורחות צדיקים. ויהי רצון שיקויים בנו ברכת רבן יוחנן בן זכאי שיהא עלינו מורא שמים כמורא בשר ודם. אמן ואמן.

בברכת אבות ואבות
 הרב אברהם טריקי

אורות עונג שבת

הישועה לפי פסק הרמב"ם

כמה וכמה שינים עברו מאז התחננו בני-הזוג, ועדיין לא זכו לפרייבטן. תפילות ותחינות רבות הפילו לפני בורא עולם, גם דרשו ברופאים מומחים, אך ללא הועיל, ומשנה לשנה נעשה כאבם גדול וקשה יותר.

האיש, יהודי תלמיד-חכם מהעיר צ'שניק, במחוז ויטבסק שברוסיה הלבנה, מחסידיו של אדמו"ר הזקן, רבי שניאורזלמן מלאדי, בעל ה'תניא', נולד למשפחה שהייתה ממתנגדי החסידות. אף הוא עצמו האמין בצעירותו כי מצווה להילחם בחסידים, והשתתף בכמה וכמה פעולות נגד החסידים ורבותיהם. במרוצת השנים נחשף לאורה של החסידות, טעם את טעמה וראה כי טוב ה', ונהפך לחסיד בלב ונפש.

עתה, כשנוקק לישועה, שטח את בקשתו לפני אדמו"ר הזקן, כדי שיעזור עליו רחמי שמים, אולם משום-מה לא זכה למענה ולברכה. הוא ניסה לבקש את ברכת הרבי בהודמנויות רבות, ובכל פעם נמנע הרבי מלהשיב תשובה ברורה.

פעם אחת, בחודש כסלו, כמה ימים לפני חנוכה, נכנס החסיד אל הרבי והגיש לו את פתק ה'פדיון נפש', ובו בקשה כי הוא ורעייתו יזכו לילד. כהרגלו השעין אדמו"ר הזקן על ראשו על ידיו ושקע במחשבות. לפתע הרים את עיניו ואמר לחסיד: "סע לברדיצ'ב, אל מחותני רבי לוי יצחק, כי הוא יוכל להושיעך".

והרבי הוסיף: "סע אליו לימי החנוכה והישאר שם אחרי כן, עד אשר ייתן לך את הברכה".

לא התמהמה החסיד, קם ונסע לעיר ברדיצ'ב וביקש להתקבל אצל הצדיק. הסדר היה שהמבקשים להיכנס היו מוסרים לגבאי את שמו, והגבאי היה מכניס את הרשימה אל הצדיק, וזה היה מחליט מי ייכנס ומתי ייכנס.

ימי החנוכה עברו ועדיין לא נקרא האיש אל רבי לוי-יצחק. נאמן למצוותו של רבי הזקן, ישב האיש בבית המדרש, עסק בתורה ובעבודת ה', והמתין שהגבאי יקרא לו.

עברו עוד כשבועיים ופתאום נקרא האיש להיכנס אל הצדיק. אחוז התרגשות נכנס האיש אל חדרו של רבי לוי-יצחק, כולו דרוך ומצפה בביליון עיניים לברכה המיוחלת. הצדיק רבי לוי-יצחק על קופת הצדקה שעמדה על השולחן ואמר: "שמעניא יהודי, אם תתרום לכאן עכשיו חמשי-מאות רובל כסף, אוכל להבטיח לך כי ייוולד לך בן זכר בשנה הבאה בעזרת השם".

לבקשה כזאת לא ציפה החסיד. דברי הרבי באו לו בהפתעה גמורה. רגיל היה לתת דמי 'פדיון נפש' לאדמו"ר הזקן, אך זה היה סכום קטן וסמלי, והנה עתה הוא נדרש לתרום סכום עצום. אמנם אין הוא עני, ואף נחשב לאחד מ'בעלי הבתים' החשובים במקומו, אך גם עשיר איננו.

לאחר התלבטות ומתוך אי-נוחות אמר לצדיק: "אין באפשרותי לתת סכום כזה. מוכן אני לתת סכום קטן יותר, חמישים ואף מאה רובל כסף".

אך הצדיק, שנודע בליבו הטוב והרחום, עמד הפעם על דרישתו. "לא אוכל לקחת ממך אף לא פרוטה אחת פחות", אמר. האיש התקשה להיענות לבקשה, ועל-כן נפרד מהצדיק לשלום וחזר לביתו.

כאשר סיפר לאשתו את כל מה שאירע, פרצה האישה בכבי: "מה עשית?! מה בצע לנו בכל הכסף אם אין לנו ילד? יוכלנו להיושע, ובמורידך דחית את הברכה". האיש התעשת וקלט כי אכן צודקת האישה. "לא נורא, מחר אקח איתי את הכסף, אסע לברדיצ'ב ואתן אותו לצדיק", אמר.

ואכן, למחרת בבוקר לקח האיש חמשי-מאות רובל כסף ונסע לברדיצ'ב. כאשר התייצב לפני הצדיק עלתה ארשת צער על פניו. החסיד הוציא מכיסו את חמשי-מאות רובלי הכסף, אך הצדיק עצר בעדו ואמר: "מאוחר מדי, כבר לא אוכל לעזור לך".

האיש נדהם, וכי למה יהיה זה 'מאוחר מדי'?! לא הועילו כל תחנוניו, והוא יצא משם כפחית-נפש. עתה לא היה לו אלא לחזור אל אדמו"ר הזקן.

בבואו לפני אדמו"ר הזקן הגיב הרבי בכאב: "מדוע עשית שטות כזאת?! היה עליך למלא את בקשתו באותו יום!". האיש עמד נבוך ותוהה והרבי הסביר:

"דע כי נגזרה עליך גזרה להיות עירי מפני שבצעירותך ביזית תלמיד-חכם גדול. על עוון זה אמרו חכמים (שבת ק"ט) כי 'אין לו רפואה למכתו', אולם הרמב"ם פוסק כי גם על כך יש תיקון. וכך כותב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ו, הלכה יב): 'אף-על-פי שהמבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא... מנדין אותו בית דין בריבים וקונסין אותו ליטרא זהב... ונותנין אותה לחכם...'. "

"אמנם ההלכה לא נפסקה כמו הרמב"ם, אולם באותו יום שקרא לך מחותני הרב מברדיצ'ב היה יום הסתלקותו של הרמב"ם, כ' בטבת, וביום זה פוסקים כמותו בבית-דין של מעלה ובכל העולמות. אילו היית ממלא את בקשתו ונותן חמשי-מאות רובל כסף, השוויים ל'ליטרא זהב', הייתה הגזרה מתבטלת והיית נושע..."

הוסיף החסיד לשאול: "ומדוע הרבי לא היה יכול לבקש זאת ממני ושלחני דווקא אל רבי לוי-יצחק מברדיצ'ב?".

השיב לו הרבי: "אותו תלמיד-חכם שביזית היה מורי ורבי. לכן לא היה זה ברשותי להתערב בדבר, ונאלצתי לשלוח אותך אל מחותני..."

תשובה בשמחה

'ועתה אל תעצבו' (מה, ה). ה'משמרת איתמר' מבאר המדרש אומר (ב"ר, כא). אין 'ועתה' אלא תשובה. 'ועתה', אם אתם חוזרים בתשובה, מתחרטים על שמירתם אותי הנה, 'אל תעצבו', כי לתשובה אמיתית אין מגיעים על ידי עצבות, אלא על ידי שמחה ואהבה.

עונש בעתיד

'ועתה אל תעצבו' (מה, ה). מבאר 'צירור המור' 'עתה' לא תקבלו עונש, אבל לאחר זמן 'תעצבו'. כאן נרמזו עשרת הרוגי מלכות, שנהרגו בעוון מכירת יוסף.

המפטר יגיל

'ועתה אל תעצבו' (מה, ה). מבאר בעל התניא זיע"א משה רבנו אמר 'ולמכיר נתתי את הגלעד' (דברים ג, טו). למי שיודע ומכיר את ה' ותורתו 'נתתי את הגלעד' את הגילי של שמחה, ליעד' ולסימן. כי אין השכינה שורה מתוך עצבות.

הפסל מגיע לו

'ועתה אל תעצבו' (מה, ה). מבאר רבי חנוך העניך מאלכסנדר זיע"א עצבות היא שאול תחתית, כי מה מקורה ופנימיותה, שהאדם חושב דבר זה מגיע לי, דבר זה חסר לי, בגשמיות או ברוחניות. אדם זה מתכוון רק לטובת עצמו ורק על עצמו הוא חושב.

התחושות שלמעלה

'ועתה אל תעצבו' (מה, ה). מבאר רבי צבי הירש מנדבורנה זיע"א כשיש למעלה דינים על האדם, הוא נעשה עצוב. ואם שמח הוא, סימן שחסדים התעוררו עליו שלמעלה. זהו שנאמר: "ואני בחסדך בטחתי, יגל ליבני". כלומר, מכיוון שמוצא אני גיל בליבי, מזה אני למד שחסד ה' זרח עליי והנני בוטח בו.

סקר העצבות

'ועתה אל תעצבו' (מה, ה). אומר רבי משה מקוברין זיע"א "עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם" (תהילים קטו, ד). העצבות שלהם באה ממחשבתם שהכסף והזהב הם מעשה ידי אדם, שרוכשים אותם בעזרת החכמה והחריצות שלהם. ולכן הם לעולם מלאים דאגה. לפיכך "יפה להם ולא ידברו" אין הם יכולים לפתוח פיהם לפני הקב"ה בתפילה.

שתי דרכי היצר

'ועתה אל תעצבו' (מה, ה). אומר הרבי הנפש הבהמית היא 'חכם להרע', וכל מטרתה ללכוד את האדם במצודתה ולהעבירו על דעתו, כדי שלא יתן דעתו וליבו להתעסק בתורה ועבודה. זאת היא עושה בשתי דרכים, ושתיהן כאחת רעות, השמחה והסיפוק ממעמדו וממצבו הרוחני, והעצבות ממעמדו וממצבו הרוחני.

בית דין צדק לענייני ממונות

שע"י הרבנות והמועצה הדתית באר שבע לפרטים: הרב אלעזר ביטון שליט"א

נייד: 052-7670510

שבת שלום!

לעילוי נשמת הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל בר עליה ז"ל והרבנית רחל טריקי ע"ה בת סימיו ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.